

הסוד של פינלנד

Category: דברים, ואתחנן

כשאנו מלמדים תורה לאחרים או לומדים בעצמנו, יש לגשת מתוך אהבה לתורה. חייבים לאהוב את זה.

יש דבר אחד שמדינת פינלנד מתייחדת בו: מערכת החינוך שלה היא מספר אחד בעולם.

בזמן שארצות הברית היא מספר 29, וישראל מספר 43, פינלנד היא מספר אחת. למשמע הנתון הזה מתעוררת מיד הסקרנות: מה סוד ההצלחה? מה עושים בפינלנד שלא עושים בשום מקום אחר?

בשנות ה-90, כשהחליטו בפינלנד להעמיד את החינוך בראש סדר העדיפויות, אחד הדברים הראשונים שעשו זה לסגור את כל מגמות החינוך וההוראה באוניברסיטאות, ורק המובחרות ביותר הורשו לפתוח בתי ספר להכשרת מורים, בהם התקבלו רק הסטודנטים המוכשרים והמצוינים ביותר. פחות מעשרה אחוז מאלו שהגישו בקשות אכן התקבלו לאוניברסיטאות ורק מי שראו בהוראה שליחות התקבלו. בנוסף לכך נערך סינון בדקו האם הם מתאימים להוראה והאם הם אוהבים ונהנים ללמד ילדים.

מה שקרה זה שנוצרה תחרות רבה על ההוראה, שהפך למקצוע יוקרתי. המורים בפינלנד באים מהעשירון העליון של בוגרי האוניברסיטה, והמורים נהנים ממעמד חברתי גבוה.

מבחנים

בפינלנד אין מבחנים. ברוב המקומות, כמו כאן בארה"ב, יש מבחנים שמבצעת הממשלה לכל בתי הספר. הנזק מכך הוא שהלימוד נעשה כדי להצליח במבחן. בפינלנד באים לבית הספר כדי להרחיב אופקים, לומדים כדי לדעת, וכיצד ליישם את הידע הזה בחיים.

שיעורי בית

בפינלנד כמעט ואין שיעורי בית. הם ניתנים רק לתלמיד שלא הספיק לסיים את המשימות בכיתה. גם אז, סומכים על התלמיד שהוא ימלא אותם, ולא בודקים אם אכן עשה שיעורי בית. נותנים אמון בתלמיד, וסומכים עליו.

שעות לימוד

"פחות זה יותר" [1] זה מה שמאמינים בפינלנד. ילד בכיתה א' לומד בארה"ב כ-32 שעות לימוד בשבוע, ובפינלנד עשרים שעות בלבד. הם סבורים שאחרי כמה שעות לימוד הילד מאבד את הריכוז וההקשבה שלו, ואיננו מסוגל ללמוד יותר. לכן, לימוד מעבר לשעות ספורות כבר לא אפקטיבי. לתלמידים בפינלנד יש את יום הלימודים הקצר ביותר, ואת שנת הלימודים הקצרה ביותר בעולם המערבי.

הפסקות

בנוסף לכך, החוק קובע שבכל שעה חייבת להיות הפסקה של 15 דקות.

לימוד בקבוצות

חצי מהשיעור מתנהל כשהתלמידים לומדים בעצמם ויוצרים דברים. אם בבית ספר רגיל 85 אחוזים מהזמן המורה מדבר, שם זה רק חצי מהזמן, ובשאר הזמן התלמידים לומדים בזוגות. במקרים רבים תלמידים בוגרים מלמדים תלמידים צעירים יותר.

כשמראיינים את המורים שם הם אומרים שהמטרה שלהם היא לייצר אווירה סביבתית בבית הספר ובכיתה כדי שהילדים יאהבו את הלימוד וירצו לבוא לבית ספר, שתהיה שמחה בכיתות.

משולש האהבה

בפרשת השבוע, ואתחנן, התורה מצווה על כל יהודי להפוך למורה. התורה אומרת לנו: "ושננתם לבניך" [2] עליך ללמד את הילדים שלך תורה. בא רש"י ומוסיף: "לבניך, אלו התלמידים. מצינו בכל מקום שהתלמידים קרויים בניס" [3] וכשם שהתלמידים קרויים בניס" [4] כך הרב קרוי אב".

כאן אנו למדים שעל כל אחד מוטלת האחריות ללמד תורה, לא רק את ילדיו שלו אלא כל ילד יהודי אחר. אבל איך בדיוק הופכים למורה טוב? מהו מבחן הקבלה ביהדות כדי שתוכל לקיים את המצווה של "ושננתם לבניך"? באה התורה ומקדימה למצוות ושננתם את "ואהבת את ה' אלוקיך" [5] צריך לאהוב את ה'.

בהתוועדות י' שבט תשי"א, יום קבלת הנשיאות (תו"מ ח"ב ע' 211) הרבי אמר שהמנהג באמריקה הוא לתת הצהרה, "סטייטמנט", והצהרה שלו היא: "שישנם שלוש אהבות: אהבת השם, אהבת התורה, ואהבת ישראל, והן כולא חד, ואי אפשר לחלק ביניהן".

כשאדם אוהב את הקב"ה הוא אוהב את הילדים שלו, ואז הוא יאהב את התלמידים שלו.

וכשהוא אוהב את הקב"ה, אז הוא אוהב את התורה, וממילא הוא לומד אותה עם חיות.

לכל אחד מאתנו יש מורה או שניים שהוא זוכר לטובה, ושלהם הייתה השפעה גדולה עליו. בדרך כלל זה אותו מורה שאהב אותו, ולכן הוא אהב לבוא לכיתה כל יום. או שהמורה אהב מאוד את המקצוע שלימד, והיה מלהיב את התלמידים ומכניס בהם אהבה לאותו מקצוע. בדרך כלל יש צירוף של שתי הסיבות גם יחד.

גם בתורה זה כך. שלוש האהבות צועדות יחד וקשורות זו בזו: אהבת ה', אהבת התורה, ואהבת ישראל. ולכן ההכנה ל"שנתם לבניך" היא "ואהבת את ה' אלוקיך".

הסגולה של האהבה

בזוהר הקדוש מובאים דברי רבי שמעון בר יוחאי על הפסוק בחבקוק "ה' שמעתי שמעך יראתי", שאצל חבקוק הייתה עבודה של יראת ה', אבל "אנן בחביבותא תליא מילתא"; "אצלנו", דהיינו, אצל רשב"י "הכל זה ענין של אהבה".

משמעות דבריו של רשב"י היא, שאצל הנביאים עבודת ה' הייתה מבוססת בעיקר על יראת ה'. באה ה'קבלה' וחיידשה ש"בחביבותא תליא מילתא". הקשר שלנו עם הקב"ה צריך להיות מיוסד על אהבה.

ה'מנוע' שמניע את היהודי בימינו זוהי דווקא אהבה לקב"ה, והוא מצטט שלושה פסוקים: שנים מהם מפרשת השבוע. הפסוק שהזכרנו קודם, "ואהבת את ה' אלוקיך", הפסוק השני: "מאהבת ה' אתכם", ופסוק נוסף ממלאכי.

מסביר הרבי, ששני הפסוקים הללו מסמלים את שני הצדדים של הקשר בין הקב"ה ועם ישראל. הפסוק הראשון בפרשה, "ואהבת את ה' אלוקיך", מדבר על כך שאנחנו צריכים לאהוב אותו והוא מסמל את 'עבודת התפילה' שבה אנחנו פונים לקב"ה.

הפסוק השני, שמופיע ממש בסוף הפרשה, הוא שמשה אומר לנו "כי מאהבת ה' אתכם" הוציא ה' אתכם מיד פרעה מלך מצרים" (ואתחנן ז, ח). הפסוק מסמל את האהבה של הקב"ה אלינו, ולכן הוא נתן לנו את התורה. ברור הדבר, שהקשר של עם ישראל עם הקב"ה והתורה הוא קשר שמבוסס על אהבה (משיחת ש"פ נשא תשד"מ, התוועדויות ח"ג ע' 1859).

את הרעיון הזה, שצריך ללמוד תורה מתוך אהבה, אנו מוצאים בהלכה שאומרת: "לעולם ילמד אדם במקום שליבו חפץ" (ע"ז יט, א). אדם צריך ללמוד תכנים שהוא אוהב, כי אז יהיה לו חשק בלימוד הזה. הוא יבין את הלימוד טוב יותר, ויזכור את החומר בצורה הרבה יותר איכותית.

אנשים תמיד מחפשים 'סגולות' לזיכרון, כיצד הוא יצליח לשמר את כל מה שלמד. התשובה היא פשוטה. אדם זוכר את הימי הולדת של אנשים שאותם הוא מאוד אוהב, והוא שוכח מטלות

שהוא מעדיף שלא לעשותן. כך בתורה, כשאדם ילמד דברים שהוא אוהב ללמוד, אז הוא יזכור אותם. "אנן בחביבותא תליא מילתא".